

Nr 34

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1965/66; given Stockholms slott den 11 februari 1965.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Sven Andersson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen framläggs slutligt förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1965/66. Fondens inkomster beräknas till 223 835 000 kr. Utgifterna uppgår till 178 831 000 kr. och överskottet till 45 004 000 kr. För reparations- och underhållskostnader upptas 139 571 000 kr., varav för iståndsättningsarbeten under kasernbyggnaders delfond 50 875 000 (för 1964/65 34 696 000) kr., under befästningars delfond 18 760 000 (för 1964/65 13 877 000) kr. samt under försvarets forskningsanstalts delfond 720 000 (för 1964/65 300 000) kr.

Anslagen till ersättning till försvarets fastighetsfond föreslås till 139 276 000 kr. för kasernbyggnaders delfond, 69 529 000 kr. för befästningars delfond och 3 438 000 kr. för försvarets forskningsanstalts delfond. Summan av föreslagna ersättningsanslag överstiger summan av de preliminärt beräknade anslagen med 2 190 000 kr. Ramen för det militära försvaret förutsätts skola räknas upp med detta belopp.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 11 februari 1965.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASP-LING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Andersson, *förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1965/66* och anför därvid följande.

I prop. 1965: 1 (bilaga 2 till Specifikation av inkomsterna på driftbudgeten) har framlagts ett beräknat förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1965/66. I överensstämmelse med statförslaget har på driftbudgeten i förslaget till riksstat bland Inkomster av statens kapitalfonder upptagits totalbeloppet av de i statförslaget för kasernbyggnaders, befästningars resp. försvarets forskningsanstalts delfonder angivna överskotten.

Vidare har Kungl. Maj:t i prop. 1965: 1 (bil. 4 s. 110 och bil. 6 s. 299 och 300) föreslagit riksdagen att *dels* till Ersättning till försvarets fastighetsfond för fångvårdsanstalten i Hälsingborg för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 67 000 kr., *dels*, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, för samma budgetår beräkna följande förslagsanslag, nämligen Ersättning till försvarets fastighetsfond: Kasernbyggnaders delfond 157 742 000 kr., Ersättning till försvarets fastighetsfond: Befästningars delfond 48 949 000 kr. samt Ersättning till försvarets fastighetsfond: Försvarets forskningsanstalts delfond 3 362 000 kr.

Beredningen av ärendet är numera avslutad och jag anhåller att få anmäla det.

Översikt av fastighetsfondens ställning m.m.

Försvarets fastighetsfond är en kapitalfond för redovisning av byggnader, anläggningar och mark som disponeras för militära ändamål. Fonden omfattar övnings- och skjutfält, kasern- och befästningsanläggningar, flygfält, förråd m.m. Försvarets fastighetsfond är fr.o.m. den 1 juli 1964 uppdelad på tre delfonder, nämligen kasernbyggnaders delfond, befästningars delfond och försvarets forskningsanstalts delfond (jfr prop. 1964: 55 s. 19, SU 54, rskr 157).

Försvarets fastighetsfonds inkomster och utgifter liksom dess kapitalbehållning redovisas i rikshuvudboken. Inkomst- och utgiftsstat för fon-

den fastställs årligen av Kungl. Maj:t och riksdagen. Fonden är konstruerad som en produktiv fond vars överskott i princip är beräknat såsom en mot statens förräntningskrav svarande förräntning av det investerade nettokapitalet. Erforderligt inkomsttillskott erhålls — förutom av hyresinkomster för lokalupplåtelser till enskilda m. fl. inkomster — genom att hyreskostnader påförs i form av ersättningsanslag till vederbörande delfond för upplåtna lokaler.

Av riksrevisionsverkets utdrag ur rikshuvudboken för budgetåret 1963/64 framgår att fondens ställning den 30 juni 1964 var följande (milj. kr.).

	Kasern- byggnaders delfond	Befästningsars delfond	Summa
<i>Tillgångar:</i>			
Markvärde	221,8	15,5	237,3
Byggnadsvärde	1 778,3	1 629,8	3 408,1
Fordringar hos andra fonder	32,0	10,1	42,1
Övriga fordringar	3,8	—	3,8
Sa tillgångar	2 035,9	1 655,4	3 691,3
<i>Skulder:</i>			
Värdeminskningsskonto	1 282,7	1 571,4	2 854,1
Diverse medel	32,0	10,1	42,1
Sa skulder	1 314,7	1 581,5	2 896,2
<i>Kapitalbehållning</i>	721,2	73,9	795,1

I förhållande till fondens ställning den 1 juli 1963 innebär de redovisade siffrorna en ökning av mark- och byggnadsvärdena (brutto) med 204,5 milj. kr. Nettoökningen av fondens kapital under budgetåret uppgår till 25,6 milj. kr.

Den för budgetåret 1963/64 fastställda staten för fastighetsfonden balanserade på 173,9 milj. kr. Inkomsterna beräknades till detta belopp samt utgifterna och överskottet till resp. 135,2 och 38,7 milj. kr. Utfallet av staten framgår av en i riksrevisionsverkets budgetredovisning för budgetåret 1963/64 (s. 160) intagen sammanställning. Enligt denna har fondens överskott uppgått till 38,5 milj. kr. som tillförts driftbudgeten.

Den för innevarande budgetår gällande staten för försvarets fastighetsfond är fastställd genom Kungl. Maj:ts beslut den 4 juni 1964 (prop. 1964: 55, SU 54, rskr 157).

Med skrivelse den 20 november 1964 har fortifikationsförvaltningen, efter samråd med överbefälhavaren, avgett förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1965/66. Riksrevisionsverket har den 11 december 1964 inkommit med utlåtande över förslaget.

Förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1965/66

Staten för försvarets fastighetsfond skall jämlikt beslut av 1948 års riksdag ta upp följande titlar, nämligen på inkomstsidan A. Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler, B. Hyror och arrenden för till enskilda upplåtta lokaler och markområden, C. Inkomster av övnings- och skjutfält och D. Diverse inkomster samt på utgiftssidan A. Reparations- och underhållskostnader m.m., B. Avsättning till värdeminskningsskonto och C. Hyres- och arrendeutgifter m.m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden ävensom Överskott att tillföras riksstatens driftbudget. Inkomsterna resp. utgifterna under de angivna titlarna skall tas upp särskilt för de olika delfonderna.

Vid beräkningen av de olika posterna tar jag först upp fondens utgifter till behandling.

Det förslag till stat för försvarets fastighetsfond som framläggs i det följande torde såsom *bilaga* få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende. Förslaget slutar på ett belopp av 223 835 000 kr., vilket innebär en ökning av omslutningssumman med 34 185 000 kr. Detta beror på en ökning av utgifterna och överskottet. Reparations- och underhållskostnaderna ökar sålunda med 24 704 000 kr. Avsättningen till värdeminskningsskontot förutses öka med 1 225 000 kr., hyres- och arrendeutgifterna med 3 775 000 kr. och överskottet med 4 481 000 kr. I fråga om inkomsterna förutses en ökning med 105 000 kr. Slutligen betingar balansen i staten en uppräknig av ersättningsanslagen till fonden med sammanlagt 34 080 000 kr.

Utgifter

A. Reparations- och underhållskostnader m. m.

Beträffande byggnader m.m. redovisade på kasernbyggnaders delfond och försvarets forskningsanstalts delfond beräknas medelsbehovet för reparation och underhåll, med i det följande angivna undantag, i enlighet med de principer som angetts i prop. 1945:180. I överensstämmelse härmed beräknas medelsbehovet för reparationer och underhåll till viss procent av den faktiska byggnadskostnaden för varje särskild fastighet, omräknad till 1935 års prisnivå. Byggnadsbeståndet delas därvid upp i tre grupper. Den första gruppen — äldre byggnader — omfattar byggnader, som färdigstälts före den 1 juli 1938. Dessa byggnader redovisas i fastighetsfonden på grundval av särskild värdering. Den andra och den tredje gruppen — nyare byggnader — omfattar byggnader, som färdigstälts efter nyssnämnda datum och som varit i bruk längre resp. kortare tid än nio år. Nyare byggnader redovisas med sitt anskaffningsvärde. Underhållsmedel beräknas första gången för andra budgetåret efter det budgetår, under vilket byggnaden färdigstälts. För byggnader tillhörande första gruppen skall enligt beslut av 1961 års riksdag (jfr prop.

1961: 59 s. 17) fr. o. m. budgetåret 1962/63 tillämpas en grundunderhållskvot av 1,2 % vid 1935 års underhållskostnadsnivå. Underhållskvoten vid sagda prisnivå utgör i andra och tredje grupperna 0,8 resp. 0,4 %. Omräknade till 1964 års prisnivå med hjälp av byggnadsstyrelsens underhållskostnadsindex (455) utgör underhållskvoterna i första gruppen 5,46 % samt i andra och tredje grupperna 3,64 resp. 1,82 %. — Utöver de procentuellt beräknade underhållsmedlen anvisas särskilda medel för arbeten av större omfattning (istandsättningsarbeten).

Från den procentuella beräkningsmetoden undantas marinens hamnanläggningar i enlighet med vad som anförts i prop. 1948: 157. Underhållsmedel för dessa anläggningar skall fastställas efter uppskattning och medel anvisas på särskild delpost. Enligt samma proposition skall underhållet av övnings- och skjutfälten bestämmas efter uppskattning för varje särskilt budgetår och medel för ändamålet anvisas på särskild delpost.

I enlighet med vad som anförts i prop. 1960: 1 (bil. 22) skall underhållskostnaderna för flygfälten beräknas i viss relation till anläggningsvärdet. För flygfälten med rullbanor och andra för flygverksamhetens bedrivande omedelbart avsedda anordningar skall därvid tillämpas en underhållskvot av 1,2 % av anläggningsvärdet per den 1 juli 1946. Enligt nyssnämnda proposition omräknas underhållskvoten till gällande prisnivå med hjälp av flygförvaltningens (numera fortifikationsförvaltningens) flygfältsindex. Underhållskvoten utgör för år 1964 2,542 %.

För objekt redovisade på befästningars delfond skall beräkningen av underhållskostnaderna enligt nämnda prop. 1948: 157 ske i relation till anläggningsvärdet, varvid skall tillämpas en underhållskvot på anläggningsvärdet den 1 juli 1946. Enligt prop. 1951: 88 har underhållskvoten bestämts till 0,6 % vid 1946 års prisnivå, vilken procentsats för varje år omräknas till gällande prisnivå med hjälp av byggnadsstyrelsens underhållskostnadsindex. Underhållskvoten utgör för år 1964 1,682 %. För istandsättning av objekt på befästningsfonden anvisas dessutom särskilda medel.

Vid beräkningen av de procentberäknade underhållskostnaderna för nästa budgetår har fortifikationsförvaltningen utgått från de byggnadsvärden som fanns redovisade på delfonderna den 30 juni 1964. Dessa värden har ämbetsverket i förekommande fall justerat med hänsyn till beslut av Kungl. Maj:t under de två första månaderna av innevarande budgetår att vissa byggnader m.m. skall tas upp till redovisning på delfonderna resp. avgå ur delfonderna.

Kasernbyggnaders delfond. Av följande sammanställning framgår de för budgetåret 1964/65 beräknade reparations- och underhållskostnaderna för kasernbyggnaders delfond samt motsvarande kostnader för budgetåret 1965/66 enligt fortifikationsförvaltningens förslag och enligt mitt förslag.

	Budgetåret 1964/65	Budgetåret 1965/66	
		Fortifikations- förvaltningen	Departement- schefen
a) Löpande reparation och underhåll av byggnader m. m.	33 247 000	35 148 000	35 148 000
b) Löpande reparation och underhåll av hamnanläggningar m. m.	1 200 000	950 000	950 000
c) Underhåll av flygfält m. m.	5 848 000	6 454 000	—
d) Underhåll och iståndsättning av övnings- och skjutfält m. m.	5 280 000	5 900 000	5 900 000
e) Övriga iståndsättningsarbeten	34 696 000	37 715 000	50 875 000
f) Skatter	300 000	300 000	300 000
g) Vissa rationaliseringsåtgärder m. m.	790 000	800 000	—
h) Ändrings- och inredningsarbeten föranledda av vissa organisationsundersökningar	450 000	450 000	—
i) Underhåll av enskilda vägar	250 000	272 000	272 000
Sa	82 061 000¹	87 989 000	93 445 000

¹ Härav 9 745 000 kr. reserverat till Kungl. Maj:ts disposition.

Fortifikationsförvaltningen beräknar medelsbehovet under delposten Löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. enligt följande.

Ämbetsverkets beräkning av den procentberäknade delen av delposten framgår av följande sammanställning.

	Byggnads- värde redu- cerat till 1935 års prisnivå, kr.	Indexkorri- gerad under- hållsprocent	Reparations- medel, kr.
Äldre byggnader	345 767 162	5,46	18 878 887
Nyare byggnader över 9 år	384 427 089	3,64	13 993 146
Nyare byggnader under 9 år	56 931 570	1,82	1 036 155
		Sa kr.	33 908 188

Vid armén finns f. n. uppskattningsvis 2 400 under beredskapstiden anskaffade baracker. Dessa är i allmänhet inte i så gott skick att de enligt fortifikationsförvaltningens mening bör värderas in i fastighetsfonden. På grund av lokalbrist erfordras de emellertid t. v. för förläggings- och förrådsändamål m. m. För underhåll av barackerna under nästa budgetår beräknar ämbetsverket 550 000 kr. eller 100 000 kr. mer än för innevarande budgetår (jfr prop. 1964: 55 s. 6).

För underhåll av vissa bostadsbyggnader på Järvafältet, som inte är invärderade i fastighetsfonden, beräknar fortifikationsförvaltningen för budgetåret 1965/66 90 000 kr. eller 40 000 kr. mer än för innevarande budgetår.

På nyanskaffade och under anskaffning varande övningsområden såsom

vid Revingehed (P 7), Skövde och Kråk (P 4), Prästtomta (I 4) m. fl. samt de nya övnings- och kasernområdena för I 1 och Ing 1 finns ett mycket stort antal byggnader, som ännu inte kunnat invärderas i fastighetsfonden. En utredning pågår angående deras framtida användning. Många av byggnaderna beräknas emellertid komma att bli kvar och användas för militära ändamål. För oundgängligen nödvändigt yttre underhåll av dessa byggnader föreslår fortifikationsförvaltningen att 400 000 kr. beräknas. Ett belopp av 200 000 kr., som hänför sig till de nya övnings- och kasernområdena för I 1 och Ing 1, förutsätts falla utanför försvarets kostnadsram.

Utöver sålunda beräknade underhållsbelopp beräknas liksom för innevarande budgetår 200 000 kr. för ersättningsanskaffning av brandmateriel och skumvätska, som förbrukas vid brandövningar inom flygvapnets räddningstjänst.

Fortifikationsförvaltningen beräknar således kostnaderna för löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. till (33 908 188 + 550 000 + 90 000 + 400 000 + 200 000 =) avrundat 35 148 000 kr.

För löpande reparation och underhåll av hamnanläggningar m. m. beräknar fortifikationsförvaltningen för nästa budgetår 950 000 kr. eller 250 000 kr. mindre än för innevarande budgetår.

Anläggningsvärdet för flygfält med tillhörande banor och plattor m.m. uppgick den 30 juni 1964, efter avdrag av anläggningsvärden för objekt vilka f. n. inte används och inte heller underhålls men likväl skall kvarstå i fonden (jfr prop. 1960: 1 bil. 22 s. 15), till 253 899 338 kr. enligt 1946 års byggnadskostnadsnivå. Underhållskostnaderna för flygfält med banor m.m. kan i enlighet härmed och med tillämpning av förut angivna beräkningsgrunder beräknas till (253 899 338 \times 2,542 % =) avrundat 6 454 000 kr.

Utgifterna för underhåll och iståndsättning av övnings- och skjutfält m. m. beräknar fortifikationsförvaltningen till 5,9 milj. kr. eller 620 000 kr. mer än för innevarande budgetår. Härav avses 3,4 milj. kr. för underhåll av övningsfält m.m. och 2,5 milj. kr. för iståndsättningsarbeten för övnings- och skjutfält m. m.

Av begärda medel för iståndsättningsarbeten för övnings- och skjutfält m. m. avses 370 000 kr. för fortsatt anskaffning av vägmaskinell utrustning, 700 000 kr. för andra etappen av avsedda arbeten på pansarövningsfältet vid Skövde (jfr prop. 1964: 55 s. 7), 600 000 kr. för första etappen av avsedda arbeten på pansarövningsfältet vid Revingehed, 200 000 kr. för vägar inom Lv 5 utvidgade skjutfält på Åstön och 630 000 kr. för utförande av oundgängligen erforderliga arbeten med iståndsättning av vägbeståndet huvudsakligen inom arméns övriga övnings- och skjutfält m. m. samt andra iståndsättningsåtgärder. Av sistnämnda belopp, 630 000 kr., bör, såvitt fortifikationsförvaltningen f. n. kan bedöma, 250 000 kr. anslås för väg på P 6 övningsfält vid Kristianstad, 85 000 kr. för stridsvagnsväg på P 4

pansarskjutfält vid Kråk, 195 000 kr. för väganläggningsarbeten på I 17 utvidgade övningsfält, P 1 pansarskjutfält på Utö, P 2 pansarskjutfält vid Ravlunda och A 9 skjutfält vid Villingsberg samt 100 000 kr. för vissa dikningsarbeten m. m.

I detta sammanhang anmäler fortifikationsförvaltningen att inom ämbetsverket pågår detaljplanering för att ställa i ordning de utvidgade övnings- och skjutfälten vid Skövde, Revingehed, Linköping och på Åstön. För pansarövningsfältet vid Skövde kommer, sedan andra etappen utförts, ytterligare ca 2,3 milj. kr. att erfordras, för pansarövningsfältet vid Revingehed, sedan första etappen utförts, ytterligare ca 3,5 milj kr., för Åstöns skjutfält ytterligare ca 300 000 kr. och för Linköpings garnisons övningsfält ca 800 000 kr. De återstående kostnaderna beräknas sålunda till sammanlagt 6,9 milj. kr. eller 2,3 milj. kr. under vart och ett av budgetåren 1966/69. Förvaltningen bedömer det oundgängligen nödvändigt att ställa i ordning fälten i denna omfattning om de skall kunna utnyttjas för avsedda ändamål. — För att genomföra en plan för att sätta i stånd vägar på arméns äldre fält, vilken plan gjorts upp i samråd med chefen för armén, erfordras ca 9 milj. kr. under en sjuårsperiod med början budgetåret 1966/67. Anförda omständigheter visar enligt fortifikationsförvaltningen att det är ofrånkomligt att medlen för iståndsättning av övnings- och skjutfält ökar fr.o.m. budgetåret 1966/67.

För övriga iståndsättningsarbeten beräknar fortifikationsförvaltningen medelsbehovet för nästa budgetår till 37 715 000 kr., vilket innebär en ökning med 3 019 000 kr. i förhållande till det belopp, som vid statberäkningen i prop. 1964:55 beräknats för budgetåret 1964/65 för ifrågavarande ändamål.

Fortifikationsförvaltningen anför, att delposten trots föreslagen ökning inte är tillräcklig för att tillgodose alla såsom ytterst angelägna bedömda iståndsättnings- och ombyggnadsobjekt. Förvaltningen anser det särskilt allvarligt att medel endast i ringa utsträckning kan avses för kasernrenoveringar. En återhållande faktor härvidlag utgör enligt förvaltningen även de avsevärda kostnaderna för en helrenovering enligt godtagbar standard.

Det av fortifikationsförvaltningen föreslagna beloppet om 37 715 000 kr. avses för i det följande angivna ändamål.

Gemensamma ändamål

	Kr.
1. Ombyggnad av bostäder m. m. i militärstabsbyggnaden	500 000
2. Invändig ombyggnad och iståndsättning av officersflygeln vid Fredrikshovs slott	300 000
3. Iståndsättning och ombyggnad av matinrättningen vid försvarets radioanstalt	300 000
	1 100 000

Armén

	Kr.
4. Helrenovering av kasern nr VI vid I 11	700 000
5. Anordnande av musikövningslokaler i byggnad nr XII vid I 12 ...	200 000
6. Helrenovering av kasern nr V vid I 12	1 000 000
7. Helrenovering av kasern nr I vid P 4	1 330 000
8. Iståndsättning av skolskjutningsbana nr XLII vid Lv 6	200 000
9. Renovering av stora västra flygeln, byggnad nr III, vid krigsskolan	1 600 000
10. Iståndsättning av skolskjutningsbana nr XLI jämte kulspruteskjut-	
bana vid I 4	300 000
11. Renovering av sjukhusbyggnad nr XXVII vid I 3	600 000
12. Helrenovering av kasern nr I vid I 3	1 000 000
13. Iståndsättning av skolskjutningsbana nr LII vid I 13	400 000
14. Inredande av för I 19, P 5 och S 3 gemensam batteriladdningssta-	
tion vid S 3	125 000
15. Ombyggnad av skolskjutningsbana och kulspruteskjutbana nr	
LXXIX och LXXXV vid I 20	300 000
16. Inredande av motorsal för hjulfordon, motorsal och signalsal för	
stridsfordon samt servicefack vid P 18	400 000
17. Iståndsättning av byggnader till krigsförråd för att göra en spridd	
förrådshållning möjlig (flera förband)	700 000
18. Utförande av utbildningsanordningar av iståndsättningskaraktär	
för effektivisering av värnpliktsutbildningen (flera förband)	1 000 000
19. Kostnader för objekt som Kungl. Maj:t medgivit att utföras men	
för vilkas utförande medel saknas (flera förband)	3 000 000
	12 855 000

Marinen

20. Renovering av kasern Sparre vid marinkommando Syd	1 800 000
	1 800 000

Flygvapnet

21. Anordnande av smörjgrop och tvättmöjligheter i garage, byggnad	
nr 78, vid F 12	120 000
22. Ombyggnad av underofficersmäss, byggnad nr 62, vid F 4	300 000
23. Modernisering av underofficersmäss, byggnad nr 62, vid F 6 ...	250 000
24. Ombyggnad av tvätt- och duschrum i kasern nr 21 jämte viss om-	
disponering av lokalerna i övrigt vid F 6	200 000
25. Ombyggnad av flygverkstad, byggnad nr 111, vid F 1	650 000
26. Ombyggnadsarbeten för anordnande av kårhushåll i underbefäls-	
mäss, byggnad nr 63, samt inredning av manskapsmäss i mat-	
inrättning, byggnad nr 65, vid F 11	350 000
27. Ombyggnadsarbeten för anordnande av kårhushåll i underbefäls-	
mäss, byggnad nr 63, vid F 16	300 000
	2 170 000

Övriga ändamål

28. Mindre iståndsättningsarbeten, för vilka kostnaderna i varje sär-	
skilt fall inte beräknas överstiga 100 000 kr. samt täckande av	
prisstegringar	7 290 000
29. Förnyelse av vissa tekniska installationer för att upprätthålla den	
värme-, ventilations- och kyltekniska driften	5 500 000
30. Spänningsomläggning och förstärkning av elnäten jämte utbyte	

	Kr.
av kristidsmateriel	2 500 000
31. Underhåll av vissa vägar och planer samt iståndsättning av vattenlednings- och avloppsnät	4 000 000
32. Åtgärder för att stärka inbrottskyddet vid krigsmaktens vapenförråd	500 000
	19 790 000
	Sa kr. 37 715 000

Beträffande motiveringarna för de olika förslagen kan ur handlingarna inhämtas följande.

1. Inom militärstabsbyggnaden finns f. n. åtta bostadslägenheter, avsedda som tjänstebostäder för vakt- och maskinpersonal vid försvars- och arméstaberna. Lägenheterna som är omoderna är spridda i fem våningsplan och på ett lika stort antal sektioner av byggnaden. Den stora utspridningen av bostäderna medför bl. a. att byggnaden inte rationellt kan utnyttjas för kontors- och expeditiönsändamål på grund av att vissa lägenheter förhindrar förbindelsen mellan byggnadens olika delar. Lägenheterna bör därför enligt fortifikationsförvaltningen inte rustas upp utan de bör föras samman kring ett trapphus, förlagda över varandra en i varje våningsplan. Detta anses förbilliga ledningsdragningar och inredningar m. m. samt medför att besökande till bostadsinnehavarna kan passera in enklare.

2. Officersflygeln vid Fredrikshovs slott (byggnadsminnesmärke) är uppförd i tre våningsplan. Bottenplanet disponeras av intendenturförvaltningsskolan. Våningsplanet en trappa upp disponeras av överfältveterinären. Det övre planet disponeras f. n. av fortifikationsförvaltningen och torde, i avvaktan på tillkomsten av ett för förvaltningen gemensamt ämbetshus, t. v. böra behållas som en förvaltningens lokalreserv. För att byggnaden skall kunna utnyttjas rationellt anses viss invändig ombyggnad jämte komplettering av den ventilationstekniska installationen böra komma till utförande.

3. Matinrättningen, byggnad nr VIII, vid försvarets radioanstalts centrala del färdigställdes budgetåret 1942/43. Den var ursprungligen avsedd att huvudsakligen användas för utspisning av militär personal (värnpliktiga). Då emellertid anstaltens värnpliktskontingent är förlagd till annat militärt etablissement, har byggnaden kommit att tas i anspråk såsom lunch- och utspisningslokal för anstaltens civilanställda personal. Några moderniserings- och ombyggnadsarbeten i anledning av att byggnaden används för annat än ursprungligen avsett ändamål har inte utförts. I befintligt skick är byggnaden inte rationell och uppfyller inte heller de fordringar, som numera kan ställas på utspisningslokaler av detta slag. För att förbättra förhållandena anses en partiell ombyggnad böra genomföras, ny utportionerings- och bardisk anskaffas och installeras samt diverse förbättringsarbeten i matsalen, markententeriavdelningen och diskavdelningen utföras. Därjämte behöver de värme-, ventilations- och sanitetstekniska installationerna kompletteras.

4. Fortifikationsförvaltningen tog i sitt förslag till stat för försvarets fastighetsfond för innevarande budgetår (jfr prop. 1964: 55 s. 9) upp ett belopp av 1 milj. kr. för renovering av kasern nr VI vid I 11. På grund av pris- och löneökningar samt framför allt på grund av utökning av pro-

grammet, som förutom normal kasernrenovering kommit att omfatta även inredning av vindsvåningen till lektionssalar och befälsrum, anordnande av provisorisk värmecentral, dränering av grundmur och i anslutning därtill anordnande av dagvattenledning samt komplettering av permanentbeläggningen intill kasernen, har fortifikationsförvaltningen under projekteringen beräknat kostnaderna för arbetet till 1,7 milj. kr. Ytterligare 700 000 kr. anses därför erforderligt för detta objekt.

5. Musikkåren vid I 12 har f. n. sina lokaler inrymda på vinden i byggnad nr XIII (gymnastik- och ekonomibyggnad). Lokalerna är otillräckliga och saknar sanitära anordningar. Inom kasernområdet finns ett äldre, förutvarande bostadshus, byggnad nr XII, som efter vissa ändringar och renovering anses väl lämpat för musikkårens behov.

6. I prop. 1963: 44 (s. 20) föreslog departementschefen, att 2 milj. kr. skulle beräknas för helrenovering av två kaserner vid I 12. Vid fastställandet av stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1963/64 reserverades bl. a. motsvarande belopp till Kungl. Maj:ts disposition. Sedermera har Kungl. Maj:t av förenämnda reservation anvisat förvaltningen 1,1 milj. kr. för renovering av kasern nr XI vid regementet. Vidare har Kungl. Maj:t medgivit förvaltningen att av andra till förvaltningens förfogande stående medel disponera ytterligare 450 000 kr. Av det till Kungl. Maj:ts disposition reserverade beloppet för renovering av de båda kasernerna vid I 12 i Eksjö återstår följaktligen 900 000 kr. för renovering av den andra kasernen, nr V. Renoveringen av kasern nr XI pågår, medan arbetena i kasern nr V beräknas kunna sättas i gång vintern 1965. Av samma anledningar, som angetts i förenämnda punkt 4, har kostnaderna för sistnämnda objekt beräknats till avsevärt högre belopp än det år 1963 uppskattade beloppet eller till 1,9 milj. kr. För utförande av detta objekt erfordras således ytterligare 1 milj. kr.

7. Fortifikationsförvaltningen tog i förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1964/65 under punkt 18 av delposten Övriga iständsättningsarbeten upp ett belopp av 1,5 milj. kr. för renovering av en kasern vid P 4 (jfr prop. 1964: 55 s. 9). Vid fastställandet av stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1964/65 har till Kungl. Maj:ts disposition reserverats bl. a. motsvarande belopp. Förvaltningen har sedermera föreslagit, att ifrågavarande medel skall få utnyttjas för renovering av kasern nr I vid samma regemente samt med motiveringar, liknande dem under förenämnda punkter 4 och 6, hemställt, att ytterligare 1 330 000 kr. eller sammanlagt 2 830 000 kr. ställs till förvaltningens förfogande för arbetenas genomförande.

8. Skolskjutningsbanan vid Lv 6 ligger i nära anslutning till den civila bebyggelsen. Faran för rikoschetter mot radarskolan och övrig bebyggelse bortom kulfånget kräver enligt fortifikationsförvaltningen att banans säkerhetsanordningar, främst kulfång, kulfångsskärm och rikoschettsskydd, förbättras.

9. Byggnad nr III (byggnadsminnesmärke) vid krigsskolan innehåller bl. a. matinrättning för kadetter, officers-, underofficers- och kadettmässar samt ett antal officersbostäder. Efter ombyggnad avses byggnaden huvudsakligen bli kadettförläggning men den bör även inrymma kollegie- och krigsspelrum. Ombyggnaden kan emellertid inte påbörjas förrän den nya matinrättnings- och mässbyggnaden är färdig, vilket beräknas ske våren 1966. Kostnaderna för ombyggnad och renovering av byggnad nr III

har preliminärt beräknats till 3,4 milj. kr. Då arbetena endast till en del torde komma att startas under budgetåret 1965/66, anses det för ombyggnaden totalt beräknade anslagsbehovet böra uppdelas på två på varandra följande budgetår. För budgetåret 1965/66 beräknar förvaltningen att 1,6 milj. kr. bör ställas till förfogande för att påbörja arbetena.

10. Skolskjutningsbanan vid I 4 har genom hög skjutfrekvens och brist på medel för underhåll blivit så försliten att den av säkerhetsskäl snarast måste repareras genomgripande. Kulspruteskjutbanan, som är byggd 1950, har genom hög skjutfrekvens hårt slitits men inte kunnat underhållas i erforderlig grad. I omedelbar anslutning till regementets kulspruteskjutbana finns en av Linköpings stad ägd skjutbana. För att bättre kunna utnyttja de båda banorna har staden erbjudit sig att bekosta breddning av regementets skjutbana. Arbetet härmed avses att utföras under år 1965. I den mån detta kan förverkligas bör den befintliga banan samtidigt sättas i stånd för att nå upp till motsvarande standard som den civila tillbyggnaden. Den ökade frekvensen på banan kräver vidare att vägförbindelse ordnas.

11. Genom beslut den 19 maj 1961 erhöll fortifikationsförvaltningen rätt att disponera medel för att utföra iståndsättning av sjukhus vid I 3 inom en kostnadsram av 500 000 kr. Då myndighetens anslagsframställning för budgetåret 1960/61 avgavs förelåg inte någon mera ingående utredning om lokalernas utformning. Fortifikationsförvaltningen anför att ombyggnads- och iståndsättningsarbetet nu är projekterat fram till färdiga bygghandlingar och att kostnaderna beräknats till 1,1 milj. kr. För att genomföra arbetena erfordras sålunda, utöver tidigare anvisade 500 000 kr., ytterligare 600 000 kr.

12. Fortifikationsförvaltningen tog i sitt förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1964/65 under punkt 24 (jfr prop. 1964: 55 s. 10) upp helrenovering av kasern nr I vid I 3 för en kostnad av 1,4 milj. kr. I kasernens källare är regementets vakt- och arrestlokaler inrymda. Något mindre än halva källaren är outgrävd. Denna del bör enligt fortifikationsförvaltningens mening grävas ut för att utrymme skall kunna beredas dels vapenvårdslokaler, dels tvätt- och omklädnadsrum för befäl, som tjänstgör inom kasernen. På grund härav samt av skäl som anförts i det föregående under punkterna 4, 6 och 7 beräknar fortifikationsförvaltningen att ombyggnadskostnaderna kommer att uppgå till 2,4 milj. kr. För objektet anses således ytterligare 1 milj. kr. erforderligt.

13. Skolskjutningsbanan vid I 13 är hårt försliten och från säkerhets-synpunkt mindre god, varför en mer genomgripande ombyggnad måste ske. Sålunda måste av säkerhetsskäl blindingen sänkas och kulfånget höjas. Från skjutbane- och byggnadsteknisk synpunkt bör härvid blindingerval-len flyttas fram. Banan behöver dessutom allmänt sättas i stånd.

14. Den för I 19, P 5 och S 3 gemensamma batteriladdningsstationen är f. n. splittrad dels till ett kallförråd vid I 19, dels till ett källarutrymme i signalverkstaden vid Bodens tygstation. Arbetet kan på grund härav inte bedrivas rationellt och effektivt. Lokalerna är dessutom underkända av yrkesinspektionen. För att få godtagbara arbetsförhållanden och rationell drift är det nödvändigt att en gemensam, centraliserad laddningsstation i lämpligare lokaler snarast kommer till stånd. Bottenvåningen i en befintlig verkstadsbyggnad nr XXXVI vid S 3 bör ställas i ordning för ändamålet.

15. Skolskjutningsbanan vid I 20, som anlades år 1908 och utökades med

några få tavelställ 1947, har för övrigt inte genomgått några förändringar sedan dess tillkomst. Dränering saknas och kan inte åstadkommas på annat sätt än genom uppfyllnad, varav följer att kulfångsskärm och blinderingsmur måste byggas på och förstärkas. Dessutom föreligger vissa riskmoment vid skjutning med kulsprutepestol. Tavelställen är av gammal, svårhanterlig typ och måste ersättas med nya, vilket även detta medför nödvändiga förändringar på kulfångsskärm m.m. Kulspruteskjutbanans kulfångsskärm, som inte uppförts på frosthöggrund, är sönderbruten och i fallfärdigt skick. Det är därför ett oeftergivligt krav att den snarast ersätts med en helt ny betongkonstruktion. I annat fall måste banan inom kort avstängas för all skjutning.

16. Vid P 18 finns f. n. motorsal för hjulfordon inredd i byggnad nr XI. Denna är emellertid för liten för ändamålet, varför byggnaden — enligt förslag till generalplan — i stället avses tas i anspråk som stabs- och förvaltningslokaler. Motorsal för stridsfordon saknas ännu, trots att ett 30-tal bandfordon skall ingå i utbildningsorganisationen. För att utbildningen med stridsfordon skall kunna bedrivas på ett effektivt sätt, erfordras att en speciell motorsal anordnas härför. Signalsal för stridsfordon är provisoriskt inredd i en förutvarande hangarbyggnad nr LXXXII. Lokalen är för liten för att medge de installationer, som är nödvändiga för utbildningens rätta bedrivande. Servicefack för utförande av smärre justeringar och byte av enkla standarddetaljer på motorfordon saknas vid regementet. Tillskapandet av sådana skulle innebära förbättrade utbildningsmöjligheter på detta område och möjliggöra avsevärda tids- och kostnadsbesparingar. Förbandet är i övrigt hänvisat till tygverkstad, belägen ca 2,5 km från regementet.

Motorsalarna liksom signalsal och servicefack bör anordnas i garagebyggnad nr LXXXVI. Genom detta arrangemang samlas motorutbildningssalarna till en och samma byggnad, vilket avsevärt underlättar utbildningsarbetet. Den friställda provisoriska signalsalen bör tas i anspråk som vapen- och eldledningssal för stridsfordon.

17. Ifrågasvarande post är avsedd för iståndsättning och omdisponering av försvaret tillhöriga byggnader för att möjliggöra att krigsförråden sprids ut. Plan för dessa arbetsobjekt görs upp av chefen för armén. Hittills har objekten vart och ett för sig kostat under 100 000 kr.

18. Posten är avsedd för iståndsättning av utbildningsanordningar samt för utförande av utbildningsanordningar av icke investeringskaraktär. Objektet är av den storleksordning att de beräknas var för sig inte kosta mer än 100 000 kr. I den för innevarande år fastställda dispositionsplanen för utbildningsanordningar tas upp ett belopp av 900 000 kr. Nu föreslaget belopp, 1 milj. kr., innebär sålunda en ökning med 100 000 kr. i förhållande till innevarande budgetår.

19. Den 30 juni 1964 hade fortifikationsförvaltningen utöver tilldelade anslag för bestämda objekt dispositionsmässigt överbelastat delposten med ca 7,1 milj. kr. I denna summa ingick dels av förvaltningen reserverade medel till ett belopp av 5 535 000 kr. för sådana större arbeten, för vilka Kungl. Maj:t meddelat särskilda bemyndiganden, dels disponeringar till ett belopp av ca 1,6 milj. kr. för ett antal mindre iståndsättningsarbeten samt för täckande av indexmässiga kostnadsfördyringar m. m. Då 1,4 milj. kr. av det reserverade beloppet hänförs sig till arbeten som kan betecknas som inte längre aktuella eller som kommit till utförande med anlåtande av medel under andra anslag kan överdisponeringen anses uppgå till 5,7 milj. kr. För

att åstadkomma den rekonstruktion av delposten, som blivit nödvändig på grund av den fr. o. m. budgetåret 1962/63 ändrade anslagskonstruktionen, och för att iståndsättningsarbetena skall kunna komma till utförande, tar förvaltningen upp 3 milj. kr. inom ramen för delposten Övriga iståndsättningsarbeten att användas för täckningsåtgärder för tidigare överdispenseringar. Återstående belopp kommer att tas upp i förvaltningens förslag till stat för fastighetsfonden för budgetåret 1966/67.

20. Kasern Sparre omfattar byggnaderna nr 604—605 (exteriören mot gatan byggnadsminnesmärke) och nr 637. Byggnaderna nr 604—605 uppfördes 1796 samt byggnaden nr 637 1942. Vid sistnämnda tidpunkt sattes också vissa av de äldre delarna av byggnaden delvis i stånd. Kasernen är nu i sådant skick att omfattande ombyggnads- och reparationsarbeten erfordras. I samband därmed avses den moderniseras. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 29 juni 1964 har åt förvaltningen uppdragits att för investeringsreserven projektera helrenovering av byggnaderna nr 604—605 till en beräknad kostnad av 5 milj. kr. Projekteringen har ännu inte framskridit så långt att tillförlitlig uppgift om kostnaderna kan anges. 1,8 milj. kr. anses erforderliga för att påbörja arbetena under budgetåret 1965/66.

21. F 12 bilverkstad har f. n. endast en smörjgrop till förfogande inomhus. Med hänsyn till flottiljens fordonsbestånd och svårigheten att, särskilt under vintertid, utföra nödvändiga servicearbeten under drägliga arbetsförhållanden måste enligt fortifikationsförvaltningen ytterligare smörj- och tvättplatsutrymmen tillskapas. Då emellertid erforderligt utrymme härför saknas i verkstadsbyggnaden har det ansetts lämpligt att viss del av varmgaraget tas i anspråk och ändras för ifrågavarande ändamål.

22. Då antalet fältflygare av underofficers grad ökat starkt erfordras en utökning av underofficersmässen vid F 4, som är inrymd i mässbyggnadens övre våning. Erforderliga utrymmen för en utökning finns disponibla i bottenvåningen som f. n. disponeras för bl. a. överliggningsrum. Ekonomikutrymmena, som är förlagda till övervåningen, är små och mindre väl planerade varför de avses förläggas till bottenvåningen i samband med ombyggnaden. Övervåningen tas i anspråk för sällskapsrum. I övrigt renoveras byggnaden invändigt.

23. Underofficersmässen vid F 6 i Karlsborg disponerar lokaler i kanslibyggnad nr 1, uppförd år 1879, då Karlsborg var lägerplats. Lokalerna är numera inte tillräckliga på grund av utökning av underofficerskåren. Det ökade lokalbehovet kan tillgodoses genom att disponera om nuvarande lokaler. Samtidigt moderniseras ekonomilokalerna.

24. Genom beslut den 17 augusti 1960 erhöll förvaltningen Kungl. Maj:ts bemyndigande att utföra ombyggnad av tvättrum m. m. i kasernbyggnaderna 21 och 22 vid F 6 till ett belopp av 225 000 kr. Kasernernas våtutrymmen är belägna i en tillbyggnad till den ursprungliga byggnaden, som är uppförd 1879. Tillbyggnaden tillkom 1939. Sättningar och sprickbildningar med åtföljande läckage och rötskador har uppstått. Arbetena har inte kommit till utförande då det under projekteringsarbetet satts i fråga, om det var ekonomiskt försvarbart att sätta i stånd tillbyggnaderna. Byggnaderna i övrigt är i gott skick.

Nu föreslagna arbeten avser endast byggnad nr 21 (byggnad nr 22 används inte för förlägningsändamål) och innefattar rivning av tillbyggnaden och omdisponering av övriga lokaler så att våtutrymmena kan inrymmas i den ursprungliga byggnaden. På grund av ändrade förutsättningar för våt-

utrymmenas placering och allmänna prisstegringar sedan 1959, då den tidigare kostnadsuppskattningen utfördes, har kostnaderna nu uppskattats till 425 000 kr., varför 200 000 kr. erfordras utöver tidigare anvisat belopp.

25. Flygverkstaden vid F 1 är inrymd i byggnad nr 111, som uppfördes år 1931. Lokalerna är synnerligen otidsenliga och ett flertal provisorier har under årens lopp utförts för att tillgodose förbandets krav på ökade utrymmen m. m. Som exempel kan framhållas att i hangarutrymmena har provisoriskt monterats lösa väggar utan dammskyddande tak för att till skapa vissa förrådsutrymmen.

För att tillgodose förbandets krav på hantering av flygmateriel för nuvarande och planerade flygplantyper erfordras ombyggnad av framför allt förrådsutrymmen, som fordrar större yta och förbättrade möjligheter att tillgodose kraven på dammfria lokaler. Sedan verkstaden planerades har nämligen kommit till vissa platskrävande arbetsmoment såsom arbeten med bränsle- och hydraulaggregat, för vilka utrymmen tidigare inte funnits. För dessa arbeten liksom för arbeten med telemateriel har renlighetskravet ökat avsevärt. För att kunna tillgodose förrådskraven erfordras en omdisponering av verkstadslokalerna, varigenom en ändamålsenligare funktion kan erhållas. Eftersom byggnaden inte tidigare genomgripande har renoverats är en reparation och ommålning av samtliga berörda lokaler nödvändig ävensom justeringar och omläggningar av golv. Kostnaderna har uppskattats till 400 000 kr. Personalrumsutrymmen för den i flygverkstaden tjänstgörande personalen, f. n. ca 75 man varav 10 arbetsledare, saknas till stor del och är till en del anordnade provisoriskt i helt otillräckliga och otillfredsställande lokaler. För tillgodoseende av behovet av lunchrum med pentry, omklädnads-, tvätt- och toalettutrymmen i enlighet med arbetarskyddslagens bestämmelser erfordras en ombyggnad av västra delen av byggnad nr 111. Kostnaderna har uppskattats till 250 000 kr.

26—27. Underbefälsmässen vid F 11 är inrymd i marketenteribygnaden nr 63 och uppförd åren 1940 och 1941. I avvaktan på utredning om införande av kårhushåll för underbefälskåren har byggnaden endast nödtorftigt underhållits. Ej heller har ombyggnad av serveringsutrymmen till självbetjäning skett. Dessa utrymmen, som f. n. är gemensamma för underbefäl och värnpliktiga, är otidsenliga och arbetskrävande. För att tillgodose underbefälskårens önskemål att frigöra underbefälsmässen från övriga mässutrymmen i marketenteribygnaden har det bedömts, att en rationell lösning vore att marketenteribygnaden i sin helhet med tillhörande ekonomitrymmen disponeras som underbefälsmäss och civil mäss för därtill berättigad personal. Behovet av marketenterilokaler för värnpliktiga och övrig civil personal kan tillgodoses i manskapsmatsalen. Detta är möjligt genom att matinrättningen har en överkapacitet, som kan utnyttjas, varvid vissa byggnads- och inredningsarbeten, bl. a. ny utlämningsdisk, omklädnads-, förråds- och toalettutrymmen måste komma till utförande.

Beträffande F 16 gäller motsvarande som för F 11.

28. Posten för mindre iståndsättningsarbeten, som för innevarande år är upptagen med ett belopp av 5 076 000 kr., bör enligt fortifikationsförvaltningen för budgetåret 1965/66 räknas upp med 2 214 000 kr. Skälet härför är det ökade behovet efter hela linjen av mindre iståndsättningsarbeten. Speciellt framträdande är behovet inom de lokaler i Stockholm, som disponeras av staber, centrala förvaltningsmyndigheter och skolor. Beslutade organisationsförändringar och personalförstärkningar, vars omfattningar inte kan förutses vid stafförslagets uppgörande, medför krav på omdispo-

nering av till förfogande stående lokaler, uppdelning av större rum i mindre enheter, ändring av värme- och ventilationssystem samt elektriska installationer m. m. Kostnaderna för sådana objekt är var för sig inte stora men sammantagna uppgår de årligen till betydande belopp. För att beslutade personalförstärkningar skall få avsedd effekt inom rimlig tid, måste medel för här nämnda ändrings- och inredningsarbeten stå till förfogande. Även vid förbanden är behovet av mindre iståndsättningsarbeten stort. En del av anslagsbeloppet under denna punkt behöver vidare tas i anspråk för utgifter, som orsakas av pris- och lönestegringar.

29. För att upprätthålla den värme-, ventilations- och kyltekniska driften vid försvarets anläggningar erfordras att vissa tekniska installationer och anläggningar periodiskt förnyas. För innevarande budgetår står för ifrågavarande ändamål ett belopp av 6 milj. kr. till förvaltningens förfogande. Behovet av pannbyten beräknas minska under nästkommande budgetår men i stället ökar kraven på att modernisera och rationalisera värmeanläggningarna i övrigt. Med hänsyn till rådande eftersläpning i projekteringsarbetet föreslås emellertid posten för arbeten av här angivet slag minskad med 500 000 kr. till 5,5 milj. kr.

30. De ständigt ökade kraven på elkraft till verkstäder, hangarer, garage, matinrättningar, panncentraler m. fl. byggnader, för uppvärmning samt för förbättrad belysning medför krav på spänningsomläggning och förstärkning av elnäten. Försvarets motorisering påskyndar utvecklingen. Införandet av nya fordons- och flygplantyper, robotenheter m. m. medför regelmässigt följdverkningar beträffande elförsörjningen. Förvaltningen räknar med ett oförändrat belopp, 2,5 milj. kr., för här ifrågavarande arbeten.

31. Vägar och planer, utförda före 1935, är inte invärderade i försvarets fastighetsfond. Anläggningsvärdet för dessa har beräknats till omkring 53 milj. kr. i 1935 års prisläge. Procentberäknade underhållsmedel utgår således inte för dessa vägar m. m. Huvuddelen av de gamla vägarna är inte byggda för den tunga trafik av stridsvagnar, andra bandfordon, tunga last- och tankvagnar m. m., som numera trafikerar dem. Det framstår som en nödvändighet att förstärka, hårdgöra och permanentbelägga de mest trafikerade stråken, bl. a. för att skona fordonen. Den starkt ökade motoriseringen inom försvaret ställer även alltmer ökade krav på en bättre vinterväghållning än tidigare. För en rationellare väghållning erfordras dyra specialmaskiner och specialutbildade motorförare. I vissa fall erfordras maskinsopning av uppställningsplatser för att den känsliga instrumenteringen i fordonen inte skall skadas. — Försvarets vattenlednings- och avloppsnet måste anpassas till nutida krav bl. a. i samband med att kommunerna bygger ut sina nät. Sålunda framtingas vid det ena kasernetablisementet efter det andra separata avloppsnet för dagvatten, varvid kommunerna stöder sig på lagen den 3 juni 1955 om allmänna vatten- och avloppsanläggningar i samband med att rening av avloppsvatten anordnas. I den mån sådana separata ledningsnät finns och måste ersättas eller kompletteras, avses kostnaderna härför bestridas med anlitanande av iståndsättningsmedel. — Vid de etablisement, som tillkom under åren 1940—1945, utfördes avloppsledningar av E-cement. Vissa ledningar är nu i stort behov av omläggning. Dessa arbeten drar förhållandevis stora kostnader. Förvaltningen har därför funnit angeläget att det för innevarande budgetår upptagna beloppet — 3 milj. kr. — för nästa budgetår räknas upp till 4 milj. kr.

32. I prop. 1964:55 (s. 15) anmäldes ett av överbefälhavaren framlagt förslag om åtgärder för att förstärka inbrottsskyddet vid krigsmaktens vapenförråd. Överbefälhavaren hemställde, att — utöver gällande kostnadsram för det militära försvaret — sammanlagt 4 260 000 kr., varav 1 260 000 kr. under år 1964 och återstoden under år 1965, måtte anvisas för ändamålet. Departementschefen föreslog i anslutning härtill att, i avbidan på ärendets slutbehandling, av överbefälhavaren föreslaget belopp 1 260 000 kr. skulle beräknas för ändamålet under budgetåret 1964/65. Genom beslut den 4 juni 1964 ställde Kungl. Maj:t under staten för försvarets fastighetsfond, kasernbyggnaders delfond, 1 260 000 kr. till förfogande för budgetåret 1964/65 att användas för förstärkning av inbrottsskyddet. Av anvisat belopp har enligt fortifikationsförvaltningen ca 630 000 kr. tagits i anspråk för åtgärder vid förhyrda förrådslokaler och återstoden för åtgärder vid i kasernbyggnaders delfond redovisade byggnader.

I skrivelse den 1 oktober 1964 hemställer överbefälhavaren om medel för att fullfölja åtgärderna för förstärkning av inbrottsskyddet vid krigsmaktens förråd. Den återstående kostnaden, 3 milj. kr., anses därvid böra delas upp på två budgetår. För budgetåret 1965/66 begärs sammanlagt 2 milj. kr. I prop. 1965:1 (bil. 6 s. 86 och 90) har i enlighet med överbefälhavarens förslag 500 000 kr. beräknats under Armén: Underhåll av tygmateriel m. m. för anskaffning av vapenkistor samt 200 000 kr. beräknats under Armén: Hemvärnets omkostnader för åtgärder till skydd mot inbrott i hemvärnets förråd. Överbefälhavaren föreslår vidare att 1,3 milj. kr. beräknas under staten för försvarets fastighetsfond för förstärkning av inbrottsskyddet vid krigsmaktens förråd. Av beloppet bör enligt överbefälhavaren 900 000 kr. beräknas under posten reparations- och underhållskostnader, varav 500 000 kr. under kasernbyggnaders och 400 000 kr. under befästningars delfond, samt 400 000 kr. beräknas under posten hyres- och arrendeutgifter, varav 300 000 kr. under kasernbyggnaders och 100 000 kr. under befästningars delfond. Fortifikationsförvaltningen äskar i enlighet med detta förslag.

I detta sammanhang torde också få anmälas att överbefälhavaren i skrivelse den 8 september 1964 lagt fram vissa förslag till åtgärder för att komplettera skyddsåtgärderna vid vapen- och ammunitionsförråd. Över förslaget har riksåklagarämbetet, kriminalvårdsstyrelsen, socialstyrelsen, rikspolisstyrelsen och skolöverstyrelsen yttrat sig. Socialstyrelsen har i sitt yttrande understrukit önskvärldheten att förråden inte förläggs till ensligt belägna platser. Enligt rikspolisstyrelsen är det självfallet angeläget att förbättra inbrottsskyddet men det krävs ytterligare snabba åtgärder för att så långt möjligt förhindra stölder från de militära förråden. Rikspolisstyrelsen finner sålunda angeläget med en närmare samordning mellan de militära och polisiära myndigheterna för att kunna skärpa tillsynen av olika

vapenförråd. De lokala polismyndigheterna måste sålunda — enligt rikspolisstyrelsens mening — få kännedom om var förråden är belägna och hur bevakningen är ordnad, varigenom möjlighet skapas för polisen att på ett annat sätt än hittills medverka i bevakningen, bl. a. genom de utbyggda rörliga enheter, som kommer att tillskapas i den nya statliga polisorganisationen. Även riksåklagarämbetet understryker i sitt yttrande nödvändigheten av ett samarbete mellan de militära och polisiära myndigheterna i vad rör bevakningen av de militära förråden.

För skatter beräknar ämbetsverket ett oförändrat belopp av 300 000 kr.

Från delposten Vissa rationaliseringsåtgärder m. m. bekostas ändringsarbeten föranledda av vissa rationaliseringsåtgärder vid tyg- och marinverkstäder samt rationaliseringsåtgärder vid försvarets fasta värmeanläggningar m. m. Fortifikationsförvaltningen föreslår, att medelsbehovet för nästa budgetår för ifrågavarande åtgärder beräknas till 800 000 kr. eller 10 000 kr. mer än för innevarande budgetår.

För ändrings- och inredningsarbeten föranledda av vissa organisationsundersökningar beräknar fortifikationsförvaltningen för nästa budgetår ett oförändrat medelsbehov av 450 000 kr.

För underhåll av enskilda vägar föreslår fortifikationsförvaltningen att 272 000 kr. beräknas eller 22 000 kr. mer än för innevarande budgetår. Från delposten bestrids även kostnader för snöröjning och plogning av enskilda vägar.

Befästningars delfond. Av följande sammanställning framgår dels de för innevarande budgetår beräknade kostnaderna för reparationer och underhåll m. m. av befästningar och dels fortifikationsförvaltningens och mitt förslag för nästa budgetår.

	Budgetåret 1964/65	Budgetåret 1965/66	
		Fortifikations- förvaltningen	Departement- chefen
a) Löpande reparation och underhåll av befästningar m. m.	16 994 000	18 515 000	18 615 000
b) Istandsättningsarbeten m. m.	13 877 000	18 760 000	18 760 000
c) Underhåll av icke invärderade anläggningar ...	150 000	100 000	—
d) Underhåll av jordbruks- och skogsfastigheter m. m.	50 000	50 000	50 000
e) Skatter	50 000	50 000	50 000
f) Underhåll av enskilda vägar	250 000	300 000	300 000
g) Underhåll av flygfält m. m.	—	—	7 154 000
Sa kr.	31 371 000¹	37 775 000	44 929 000

¹ Härav 9 750 000 kr. reserverat till Kungl. Maj:ts disposition.

Kostnaderna för löpande reparation och underhåll av befästningar m. m. beräknar fortifikationsförvaltningen enligt i det föregående angivna grunder till $(1,682 \% \times 1\ 100\ 731\ 226 =)$ avrundat 18 515 000 kr.

För iståndsättningsarbeten m. m. beräknar fortifikationsförvaltningen för nästa budgetår 18 760 000 kr. Ämbetsverket framhåller, att det allmer ökade kravet på modernisering samt i förekommande fall säkerhetsrevidering av främst gemensamma uppehållsplatser, kustartilleribatterier, berghangarer och drivmedelsanläggningar medför att det sålunda äskade beloppet inte täcker behovet av medel för alla de arbeten, som borde komma till utförande under nästa budgetår.

Förenämnda belopp av 18 760 000 kr. avses för objekt enligt följande.

	Kr.
<i>Gemensamma ändamål</i>	
1. Gemensam uppehållsplats	1 300 000
2. Gemensam uppehållsplats	1 500 000
3. Gemensam uppehållsplats	1 300 000
4. Gemensam uppehållsplats	250 000
5. Drivmedelsanläggningar	2 900 000
6. Truppbefästningar	400 000
7. Övriga objekt, för vilka kostnaderna i varje särskilt fall ej beräknas överstiga 100 000 kr.	500 000
8. Åtgärder för stärkande av inbrottsskyddet i vapenförråd	400 000
<i>Armén</i>	
9. Lokalförsvarsbatterier m. m.	500 000
<i>Marinen</i>	
10. Kustartillerianläggningar m. m.	6 110 000
<i>Flygvapnet</i>	
11. Berghangarer	3 600 000
	Sa kr. 18 760 000

Beträffande de olika ändamålen inhämtas följande ur handlingarna i ärendet.

1. För ändamålet har för budgetåren 1962/65 upptagits sammanlagt $(700\ 000 + 930\ 000 + 1\ 400\ 000 =)$ 3 030 000 kr. (jfr prop. 1964: 55 s. 18 punkt 1). Totalkostnad ca 4,7 milj. kr.

2. För ändamålet har för budgetåret 1964/65 upptagits 700 000 kr. (jfr prop. 1964: 55 s. 18 punkt 2). Totalkostnad ca 2,9 milj. kr.

3. För ändamålet har för budgetåret 1964/65 upptagits 1 milj. kr. (jfr prop. 1964: 55 s. 18 punkt 3). Totalkostnad ca 3,5 milj. kr.

4. Avser merkostnad på grund av indexhöjningar m. m.

5. Avser revidering ur säkerhetssynpunkt av vissa äldre drivmedelsförråd samt i vissa fall även utförande av fortifikatoriska skyddsanordningar i dessa.

6. Avser modernisering av skyddsrum och kanonvärn.

8. Jfr vad som anförts i det föregående (s. 17).

9. Avser iståndsättning av förråd, vissa lokalförsvarsbatterier m. m.

10. Huvuddelen av beloppet beräknas för förstärkning i fortifikatoriskt hänseende av sex kustartilleribatterier. I beloppet ingår 750 000 kr. för iståndsättning av dykdalber vid avmagnetiseringsstationen i Lysekil, vilket arbete fortifikationsförvaltningen genom beslut den 25 juni 1964 erhållit Kungl. Maj:ts bemyndigande att utföra. Vidare avses 750 000 kr. av beloppet för iståndsättning av matsal och kök i Kungsholms fort.

11. Medlen avses för säkerhetsåtgärder mot explosion och brand i berg-hangarer, bl. a. för installation av skumspinkleranläggningar. För ändamålet har för budgetåren 1963/65 upptagits (1 250 000 + 1 700 000 =) 2 950 000 kr. (jfr prop. 1964: 55 s. 18 punkt 10). Ytterligare medel torde erfordras för budgetåren 1965/69. Totalkostnad minst 6 milj. kr.

Närmare upplysningar om innebörden av de olika förslagen torde få lämnas direkt till riksdagens vederbörande utskott.

För underhåll av icke invärderade anläggningar beräknar fortifikationsförvaltningen för nästa budgetår 100 000 kr. eller 50 000 kr. mindre än för innevarande budgetår.

För underhåll av jordbruks- och skogsfastigheter m. m. föreslår fortifikationsförvaltningen oförändrad medelsanvisning, 50 000 kr.

För skatter föreslår förvaltningen att oförändrat 50 000 kr. beräknas.

För underhåll av enskilda vägar beräknar ämbetsverket 300 000 kr. eller 50 000 kr. mer än för innevarande budgetår.

Försvarets forskningsanstalts delfond. Av följande sammanställning framgår dels de för innevarande budgetår beräknade reparations- och underhållskostnaderna m. m. för försvarets forskningsanstalts delfond, dels fortifikationsförvaltningens och mitt förslag för nästa budgetår.

	Budgetåret 1964/65	Budgetåret 1965/66	
		Fortifikations- förvaltningen	Departement- chefen
a) Löpande reparation och underhåll av byggnader m. m.	425 000	475 000	475 000
b) Iståndsättningsarbeten m. m.	900 000	300 000	720 000
c) Vissa rationaliseringsåtgärder m. m.	110 000	110 000	—
d) Underhåll av jordbruks- och skogsfastigheter ..	—	2 000	2 000
Sa kr.	1 435 000	887 000	1 197 000

Fortifikationsförvaltningen beräknar medelsbehovet under delposten Löpande reparation och underhåll av byggnader m. m. enligt följande. Ämbetsverkets beräkning av den procentberäknade delen av delposten framgår av följande sammanställning.

	Byggnads- värde redu- cerat till 1935 års prisnivå, kr.	Indexkorri- gerad under- hållsprocent	Reparations- medel, kr.
Äldre byggnader	3 086 050	5,46	168 498
Nyare byggnader över 9 år	3 569 155	3,64	129 917
Nyare byggnader under 9 år	9 698 960	1,82	176 521
	Sa avrundat kr.		475 000

För iståndsättningsarbeten m. m. beräknar fortifikationsförvaltningen för nästa budgetår 300 000 kr. Beloppet avses disponeras med 200 000 kr. för ombyggnad av materiel- och verkstadsbyggnad nr II vid anstaltens försöksstation i Ursvik och med 100 000 kr. för iståndsättning av en delfonden genom markförvärv tillförd mangårdsbyggnad Skogstorp vid försöksstationen i Sorunda.

För vissa rationaliseringsåtgärder föreslår förvaltningen att medelsbehovet beräknas till oförändrat 110 000 kr.

Fortifikationsförvaltningen föreslår slutligen att 2 000 kr. beräknas för underhåll av jordbruks- och skogsfastigheter.

Departementschefen

På fastighetsfondens stat har för innevarande budgetår anvisats sammanlagt 114 867 000 kr. till reparations- och underhållskostnader. Av angivna belopp belöper sammanlagt 49 473 000 kr. på iståndsättningsarbeten, varav under kasernbyggnaders, befästningars och försvarets forskningsanstalts delfonder resp. 34 696 000 kr., 13 877 000 kr. och 900 000 kr.

För nästa budgetår har fortifikationsförvaltningen begärt sammanlagt 126 651 000 kr. till reparations- och underhållsarbeten, en ökning med 11 784 000 kr. Av ökningen hänför sig 7 302 000 kr. till iståndsättningar, huvudsakligen avseende objekt under befästningars delfond.

I enlighet med de principer som nu tillämpas ämnar jag föreslå Kungl. Maj:t att utfärda föreskrifter även för budgetåret 1965/66 att sådana arbeten som beräknas dra en kostnad utöver 200 000 kr. och som myndigheterna ämnar bekosta med medel för det löpande fastighetsunderhållet skall underställas Kungl. Maj:ts prövning i varje särskilt fall. Samma begränsning bör — med vissa undantag — gälla iståndsättningsarbeten om medel beräknats kollektivt.

I anslutning till vad jag föreslagit rörande anslaget Flygfältsarbeten m. m. i prop. 1965: 1 (bil. 6 s. 359) föreslår jag att medel för underhåll av flygfält m. m. beräknas under befästningars delfond i stället för som f. n. under kasernbyggnaders delfond.

Vad gäller kasernbyggnaders delfond vill jag anmäla att den

kostnadsberäkning i anslutning till långtidsplan för iståndsättningsarbeten på kaserner som jag förutskickade i prop. 1964: 55 (s. 20) nu föreligger i färdigt skick. Denna ger vid handen att utrymmesstandarden vid samtliga försvarsgrenar är låg i förhållande till de normer för utrymmesstandard för förläggning av värnpliktiga som fastställts av Kungl. Maj:t den 21 augusti 1942. Enligt dessa normer bör förläggningsutrymmet vara 5 m² golv-yta och 13,5 m³ rumsvolym. De totala kostnaderna för de åtgärder som erfordras för att dessa normer skall kunna uppfyllas kan beräknas till ca 440 milj. kr. Av dessa kostnader hänför sig ca 190 milj. kr. till nybyggnadsbehov och återstoden, ca 250 milj. kr., till iståndsättningsarbeten. Härvid har förutsatts att de sanitära anordningarna skall förbättras bl. a. genom att föra in varmvatten samt att tidsenliga utrymmen för befälet skall åstadkommas. För att möjliggöra att iståndsättningsarbetena skall kunna utföras inom rimlig tid anser jag att medlen för iståndsättningsarbeten på kaserner fr. o. m. nästa budgetår bör räknas upp kraftigt. Genom skilda beslut senast den 5 februari 1965 har Kungl. Maj:t på min hemställan fattat beslut om projektering av renoveringsarbeten i förläggningskaserner. Enligt nu föreliggande beslut skall sammanlagt 23 kaserner projekteras för iståndsättning för en uppskattad kostnad av 51,9 milj. kr. Projekteringsmedgivande har lämnats för att sätta i stånd en eller flera förläggningskaserner vid följande förband, nämligen I 2, I 4, I 11, I 12, I 14, I 15, I 19, I 20, I 21, K 3, P 10, P 18, A 4, A 8, S 2 och S 3. Bland de angivna arbetena ingår inte sådana iståndsättningsarbeten för vilka medel redan anvisats.

Enligt min mening är det nödvändigt att medelsanvisningen för iståndsättning av förläggningskaserner ökas väsentligt i förhållande till vad fortifikationsförvaltningen föreslagit. Ämbetsverket har beräknat sammanlagt 7 630 000 kr. för ändamålet, häri inräknat 1,6 milj. kr. avseende påbörjad renovering av stora västra flygeln vid krigsskolan på Karlberg samt 200 000 kr. avseende delrenovering av byggnaden nr 21 vid F 6. Jag föreslår att ca 20 milj. kr. beräknas för bestridande av de på budgetåret 1965/66 belöpande kostnaderna för kasernrenoveringar. Vid en medelsanvisning av denna omfattning bör det vara möjligt att sätta i gång kasernrenoveringar till en uppskattad sammanlagd kostnad av drygt 25 milj. kr. Kungl. Maj:t bör äga att med hänsyn till arbetsmarknadsförhållandena avgöra vilka av de projekterade renoveringarna som bör komma till utförande. Med hänsyn till behovet av renoveringsåtgärder torde emellertid arbeten i landets mellersta och södra delar böra ges viss prioritet. Till de iståndsättningsarbeten som bör ges prioritet räknar jag också renovering av stora västra flygeln vid krigsskolan på Karlberg under förutsättning dock att arbetena efter vederbörligt medgivande kan bli färdigprojekterade. Jag anser vidare att förenämnda byggnad nr 21 vid F 6 bör helrenoveras, varför fortifikationsförvaltningen bör återkomma med begäran om projekteringsstillstånd för en sådan renovering. Även för budgetåret 1966/67 bör enligt min mening istånd-

sättningsarbeten för minst 25 milj. kr. kunna påbörjas. Med en årlig medelsanvisning av denna storlek skulle således nu föreliggande behov av kasernrenoveringar kunna vara tillgodosedda inom en tioårsperiod. Den nyligen tillkallade försvarskommittén som skall avge förslag rörande bl. a. storleken av försvarsutgifterna fr. o. m. utgången av budgetåret 1966/67 torde bl. a. komma att pröva om denna takt i renoveringsarbetena är lämplig.

Fortifikationsförvaltningen har för nästa budgetår beräknat sammanlagt 30 085 000 kr. för andra till kasernbyggnaders delfond hänförliga objekt än renovering av förläggingskaserner. Jag har i huvudsak inte funnit anledning till erinran mot ämbetsverkets förslag till medelsberäkning. Detta innebär emellertid inte, att jag tagit slutlig ställning till om alla föreslagna objekt bör komma till utförande. Åtskilliga objekt är nämligen ännu ej projekterade. I många fall har ej ens byggnadsprogram underställts Kungl. Maj:ts prövning. Jag torde i dessa fall ånyo få anmäla ärendet för Kungl. Maj:t sedan vederbörliga handlingar kommit in.

Sedan ett antal år har särskilda medel beräknats för vissa rationaliseringsåtgärder m. m. samt ändrings- och inredningsarbeten föranledda av vissa organisationsundersökningar. För dessa ändamål har fortifikationsförvaltningen för nästa budgetår begärt sammanlagt 1 250 000 kr. Enligt min mening är det ej motiverat att redovisa medel för dessa ändamål särskilt. Hänsyn till medelsbehovet bör i stället tas vid beräkning av medel för iståndsättningsarbeten. Sammanlagt beräknar jag därför 31 335 000 kr. för andra iståndsättningsarbeten än förläggingskaserner. Det bör härvid bli möjligt att disponera medel för att stärka inbrottskyddet i vissa krigsmaktens förråd. Jag finner det mycket angeläget att en sådan förstärkning kommer till stånd. I enlighet med överbefälhavarens förslag bör härför under staten för försvarets fastighetsfond beräknas 1,3 milj. kr., varav 500 000 kr. under förevarande delpost. Överbefälhavaren har lagt fram förslag till ytterligare åtgärder för att komplettera inbrottskyddet. Vid remissbehandlingen av förslaget har särskilt understrukits vikten av ett nära samarbete mellan de militära och polisiära myndigheterna i vad rör bevakningen av de militära förråden. Detta samarbete bör säkras genom att de ansvariga myndigheterna i samråd utfärdar erforderliga föreskrifter. Jag avser härutöver föreslå Kungl. Maj:t att utfärda bestämmelser om vad som skall iaktas vid lokalisering av förråd för vapen och ammunition.

Fortifikationsförvaltningen har uppgett att sammanlagt 16,6 milj. kr. erfordras under budgetåret 1965/66 för att bestrida kostnaderna för tidigare påbörjade eller medgivna iståndsättningsarbeten. Då emellertid viss reservation torde komma att finnas kvar vid ingången av budgetåret 1965/66 föreslår jag att för iståndsättning beräknas totalt 50 875 000 kr. Som jag förut nämnt bör medel för underhåll av flygfält beräknas under befästningars delfond. Vad gäller övriga ej särskilt nämnda delposter har jag ej

funnit anledning till erinran mot fortifikationsförvaltningens förslag. Under kasernbyggnaders delfond beräknar jag under delposten Reparations- och underhållsarbeten m. m. sammanlagt 93 445 000 kr. i enlighet med sammanställning i det föregående (s. 6).

Under befästningars delfond bör som jag nämnt i det föregående beräknas medel för underhåll av flygfält. Fortifikationsförvaltningen har för detta ändamål på grundval av fastställd underhållsprocent beräknat 6 454 000 kr. Tillkomsten av tekniskt komplicerad flygfältsmateriel har emellertid medfört att underhållsbehovet ökat under de senaste åren. Detta har lett till att flygförvaltningen bekostat visst underhåll med anlitan- de av anslaget till drift och underhåll av flygmateriel m. m. Jag föreslår därför — som ett provisorium och i avvaktan på undersökningar rörande lämplig underhållsprocent för flygfält — att för flygfältsunderhåll beräknas ett belopp som med 700 000 kr. överstiger vad fortifikationsförvaltningen föreslagit. För löpande reparation och underhåll av befästningar beräknar jag i överensstämmelse med fortifikationsförvaltningens förslag 18 615 000 kr. och tar därvid hänsyn även till anmänt medelsbehov för löpande underhåll av icke invärderade anläggningar. Då jag ej heller i övrigt funnit anledning till erinran mot fortifikationsförvaltningens förslag beräknar jag under befästningars delfond sammanlagt 44 929 000 kr. enligt sammanställning i det föregående (s. 18). Jag har därvid beräknat 400 000 kr. för förstärkning av inbrottskyddet i förråd. Jag vill också peka på att enligt mitt förslag 750 000 kr. beräknas för att slutligt täcka kostnader för att sätta i stånd dykdalber vid avmagnetiseringsstationen i Lysekil. Dessa arbeten har redan fått utföras enligt beslut av Kungl. Maj:t den 25 juni 1964. Vad gäller iståndsättningsarbeten i övrigt har jag av samma skäl som angetts beträffande kasernbyggnaders delfond inte tagit slutlig ställning.

Vad angår försvarets forskningsanstalts delfond bör såsom jag anfört i prop. 1965: 1 (bil. 6 s. 364) den av fortifikationsförvaltningen i anslagsäskandena anmälda frågan om till- och ombyggnad av kök och personalmatsal i Sorunda tas upp till prövning i förevarande sammanhang. Jag beräknar 310 000 kr. för ifrågavarande arbeten under delposten Iståndsättningsarbeten m. m. Vidare finner jag det inte heller under denna delfond motiverat att särskilt redovisa medel för vissa rationaliseringsåtgärder m. m. Hänsyn till medelsbehovet bör i stället tas vid beräkning av delposten Iståndsättningsarbeten m. m. Då jag i övrigt kan godtaga fortifikationsförvaltningens beräkning av medelsbehovet under nyssnämnda delpost föreslår jag att densamma tas upp med 720 000 kr.

Beträffande beräkningen av övriga delposter under delfonden biträder jag fortifikationsförvaltningens förslag. För forskningsanstaltens delfond bör sålunda tas upp sammanlagt 1 197 000 kr. enligt sammanställning i det föregående (s. 20).

B. Avsättning till värdeminskningskonto

Enligt fortifikationsförvaltningens av riksrevisionsverket tillstyrkta förslag bör för avsättning till värdeminskningskonto tas upp sammanlagt 18 680 000 kr. Jag föreslår — med hänvisning till vad jag i det föregående anfört angående överföring av medel för flygfältsarbeten från kasernbyggnaders till befästningars delfond — att för avsättning till värdeminskningskonto tas upp för kasernbyggnaders delfond förslagsvis 10 520 000 kr., för befästningars delfond förslagsvis 7,6 milj. kr. samt för försvarets forskningsanstalts delfond förslagsvis 560 000 kr.

C. Hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden

Fortifikationsförvaltningen beräknar utgifterna under denna rubrik för kasernbyggnaders delfond till förslagsvis 14 620 000 kr. eller 2,6 milj. kr. mer än för innevarande budgetår. Av beloppet avses 10 750 000 kr. för hyresutgifter, 870 000 kr. för arrendeutgifter samt 3 milj. kr. för bestridande av utgifter i samband med förhyrningar och arrenderingar. Ökningen av medelsbehovet för hyresutgifter hänför sig till ökad förhyrning av förråd för armén (1 milj. kr.), förhyrning av kvarteret Tegeludden nr 3 i Stockholm och beräknade generella hyreshöjningar. Av ökningen av medelsbehovet för bestridande av vissa i samband med förhyrningar och arrenderingar uppkommande utgifter hänför sig 300 000 kr. till åtgärder för att stärka inbrottsskyddet vid vapenförråd i enlighet med förslag av överbefälhavaren.

För befästningars delfond beräknar fortifikationsförvaltningen utgifterna till förslagsvis 5 160 000 kr. eller 455 000 kr. mer än för innevarande budgetår. Av beloppet avses 3 580 000 kr. för förhyrning av drivmedelsanläggningar, 280 000 kr. för andra hyresavgifter, 500 000 kr. för arrenderingar samt 800 000 kr. för bestridande av kostnader i samband med lokalförhyrningar och arrenderingar. I sistnämnda belopp ingår 150 000 kr. för modernisering av civilförsvarsanläggningar. Ökningen av medelsbehovet beror på ytterligare en förhyrning av en drivmedelsanläggning för ca 80 000 kr. och beräknade generella hyreshöjningar. Dessutom ingår i det angivna medelsbehovet för bestridande av kostnader i samband med lokalförhyrningar och arrenderingar 100 000 kr. för åtgärder för att stärka inbrottsskyddet vid vapenförråd i enlighet med förslag av överbefälhavaren.

Utgifterna för försvarets forskningsanstalts delfond beräknar fortifikationsförvaltningen till oförändrat 80 000 kr.

Departementschefen

I detta sammanhang torde få anmälas, att Kungl. Maj:t genom beslut den 25 juni 1964 medgett dels att för fortifikationsförvaltningens räkning för

tiden den 1 april 1965—den 1 april 1970 får förhyras kontorslokaler om ca 5 000 m², lagerlokaler om ca 3 000 m² och garageutrymmen om ca 1 800 m² i en under uppförande varande nybyggnad i kvarteret Tegeludden i Stockholm, dels att hyreskostnaderna, preliminärt beräknade till 1 125 000 kr. för år jämte bränsletillägg m. m. samt till högst 400 000 kr. beräknade kostnader för vissa inrednings- och installationsarbeten m. m. inom sagda lokaler får bestridas från ifrågavarande post under kasernbyggnaders delfond i fastighetsfondens stat. Lokalerna avses ersätta vissa av fortifikationsförvaltningen förhyrda lokaler i fastigheter inom nedre Norrmalm i Stockholm, vilka berörs av den planerade saneringen av denna stadsdel och därför måste utrymmas under 1965.

För kasernbyggnaders delfond utgjorde medelsförbrukningen under ifrågavarande post budgetåret 1963/64 12 846 204 kr., varav 7 618 915 kr. för hyresavgifter, 418 312 kr. för arrendeavgifter och 4 808 977 kr. för utgifter i samband med förhyrningar och arrenderingar. Fr. o. m. nästa budgetår kommer hyresutgifterna m. m. för fortifikationsförvaltningens lokaler i kvarteret Tegeludden att belasta posten. Vidare bör ca 1 milj. kr. beräknas för ökad förhyrning av förråd för armén samt 300 000 kr. för åtgärder för att stärka inbrottsskyddet vid vapenförråd. Härtill kommer kostnader för beräknade generella hyreshöjningar och eventuella ytterligare förhyrningar. Med beaktande härav och med hänsyn till belastningen under föregående budgetår anser jag mig böra föreslå att för förhyrningar under kasernbyggnaders delfond beräknas ca 1 milj. kr. utöver vad fortifikationsförvaltningen föreslagit. Jag förutsätter därvid såsom tidigare största möjliga restriktivitet vid bedömningen av behovet av nya lokaler.

För hyresutgifter m. m. under befästningars delfond bör enligt min mening med hänsyn till belastningen under föregående budgetår ett belopp av 4,8 milj. kr. vara tillräckligt. Häri ingår 100 000 kr. för åtgärder för att stärka inbrottsskyddet i enlighet med överbefälhavarens förslag.

Jag godtar i övrigt fortifikationsförvaltningens medelsberäkningar och föreslår att förevarande post för nästa budgetår förs upp med förslagsvis 20 580 000 kr., varav 15,7 milj. kr. på kasernbyggnaders, 4,8 milj. kr. på befästningars och 80 000 kr. på försvarets forskningsanstalts delfond.

Inkomster

A. Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler

Under denna titel redovisas de belopp som över budgeten tillförs resp. fonder. Dessa bestäms i princip så att full förräntning erhålls i det vid resp. budgetårs ingång av fonderna disponerade statskapitalet. Räntheavkastningen tillförs i form av överskott riksstatens inkomstsida. Den räntefot vid vilken full förräntning skall anses vara för handen har för innevarande budgetår satts till 5 % och för nästa budgetår till 5 $\frac{1}{4}$ %.

Kapitalbehållningarna den 1 juli 1965 för de olika delfonderna bör beräknas med utgångspunkt i att vid ingången av budgetåret 1964/65 för investering i ifrågavarande delfonder disponibla medel i sin helhet tagits i anspråk före nämnda budgetårs utgång. Även om de på detta sätt schablonmässigt beräknade överskotten skulle komma att över- eller understiga de faktiska, påverkas likväl inte statsregleringen härav, eftersom ersättningsanslagen tas upp i anslutning till de beräknade överskotten och sedermera belastas i anslutning till de faktiska överskotten. Kapitalbehållningarna för fastighetsfondens delfonder den 1 juli 1965 beräknas sålunda till 582,4 milj. kr. för kasernbyggnaders delfond — därvid markförvärv för nya övningsområden för I 1 och Ing 1 t. v. ej inräknats i kapitalbehållningen — 244,2 milj. kr. för befästningars delfond samt 30,6 milj. kr. för försvarets forskningsanstalts delfond.

I följande tabell har för delfonderna sammanförts *dels* de till 5 ¼ % på förenämnda kapitalbehållningar beräknade överskotten, *dels* de i det föregående tillstyrkta utgifterna, *dels* ock de i det följande beräknade inkomsterna. Ur dessa uppgifter framräknas så de erforderliga ersättningsanslagen.

Delfond	Överskott kr.	Utgifter kr.	Sa kr.	Andra in- komster än ersättnings- anslag kr.	Ersättnings- anslag kr.
Kasernbyggnaders....	30 578 000	119 665 000	150 243 000	10 900 000	139 343 000
Befästningars.....	12 820 000	57 329 000	70 149 000	620 000	69 529 000
Försvarets forsknings- anstalts	1 606 000	1 837 000	3 443 000	5 000	3 438 000
Sa	45 004 000	178 831 000	223 835 000	11 525 000	212 310 000

Av det i sammanställningen upptagna ersättningsanslaget till kasernbyggnaders delfond har — såsom tidigare nämnts — 67 000 kr. redan föreslagits skola anvisas under andra huvudtitelns anslag Ersättning till försvarets fastighetsfond för fångvårdsanstalten i Hälsingborg. Det under fjärde huvudtiteln till kasernbyggnaders delfond beräknade ersättningsanslaget bör således slutligt uppföras med (139 343 000 — 67 000 =) 139 276 000 kr. De i riksstaten beräknade ersättningsanslagen till befästningars delfond och till försvarets forskningsanstalts delfond bör slutligt uppföras med i sammanställningen upptagna belopp.

Då jag i prop. 1965: 1 (bil. 6 s. 14) beräknade ramen för det militära försvaret m. m. tog jag inte hänsyn till det från 5 till 5 ¼ % förhöjda förräntningskravet. Ramen för nästa budgetår bör till följd härav räknas upp med 2 190 000 kr. Summan av de i det föregående tillstyrkta ersättningsanslagen överstiger de i prop. 1965: 1 preliminärt beräknade anslagen med detta belopp.

B. Hyror och arrenden för till enskilda upplåtna lokaler och markområden

Inkomsterna för nästa budgetår under förevarande post beräknar jag liksom fortifikationsförvaltningen till oförändrat belopp, 6 420 000 kr., varav 6 milj. kr. på kasernbyggnaders och 420 000 kr. på befästningars delfond.

C. Inkomster av övnings- och skjutfält

I likhet med fortifikationsförvaltningen beräknar jag inkomsterna av övnings- och skjutfält till 3 805 000 kr., varav 3,7 milj. kr. på kasernbyggnaders, 100 000 kr. på befästningars samt 5 000 kr. på försvarets forskningsanstalts delfond.

D. Diverse inkomster

I enlighet med fortifikationsförvaltningens förslag beräknar jag inkomsterna för nästa budgetår under denna titel för kasernbyggnaders delfond till 1,2 milj. kr. och för befästningars delfond till 100 000 kr.

Hemställan

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna det förslag till stat för försvarets fastighetsfond för budgetåret 1965/66 som jag förordat;

dels för budgetåret 1965/66 under riksstatens fjärde huvudtitel anvisa följande förslagsanslag, nämligen

Ersättning till försvarets fastighetsfond: Kasernbyggnaders delfond 139 276 000 kr.,

Ersättning till försvarets fastighetsfond: Befästningars delfond 69 529 000 kr. samt

Ersättning till försvarets fastighetsfond: Försvarets forskningsanstalts delfond 3 438 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Berndt Bodin

Bilaga

Försvarets fastighetsfonds inkomster och utgifter enligt staten för budgetåret 1964/65 samt enligt förslaget till stat för budgetåret 1965/66

	1964/65 Kr.	1965/66 Kr.
INKOMSTER		
<i>A. Ersättning för till statsmyndigheter upplåtna lokaler</i>		
1. Kasernbyggnaders delfond	133 346 000	139 343 000
2. Befästningars delfond	41 484 000	69 529 000
3. Försvarets forskningsanstalts delfond ...	3 400 000	3 438 000
	178 230 000	212 310 000
<i>B. Hyror och arrenden för till enskilda upplåtta lokaler och markområden</i>		
1. Kasernbyggnaders delfond	6 000 000	6 000 000
2. Befästningars delfond	420 000	420 000
	6 420 000	6 420 000
<i>C. Inkomster av övnings- och skjutfält</i>		
1. Kasernbyggnaders delfond	2 800 000	3 700 000
2. Befästningars delfond	100 000	100 000
3. Försvarets forskningsanstalts delfond ...	—	5 000
	2 900 000	3 805 000
<i>D. Diverse inkomster</i>		
1. Kasernbyggnaders delfond	2 000 000	1 200 000
2. Befästningars delfond	100 000	100 000
	2 100 000	1 300 000
Sa	189 650 000	223 835 000

UTGIFTER

<i>A. Reparations- och underhållskostnader m. m.</i>		
1. Kasernbyggnaders delfond	82 061 000	93 445 000
2. Befästningars delfond	31 371 000	44 929 000
3. Försvarets forskningsanstalts delfond ...	1 435 000	1 197 000
	114 867 000	139 571 000
<i>B. Avsättning till värdeminskningsskonto</i>		
1. Kasernbyggnaders delfond, förslagsvis ...	14 765 000	10 520 000
2. Befästningars delfond, förslagsvis	2 205 000	7 600 000
3. Försvarets forskningsanstalts delfond, förslagsvis	485 000	560 000
	17 455 000	18 680 000

	1964/65 Kr.	1965/66 Kr.
<i>C. Hyres- och arrendeutgifter m. m. för av fonden förhyrda lokaler och arrenderade markområden</i>		
1. Kasernbyggnaders delfond, <i>förslagsvis</i> ...	12 020 000	15 700 000
2. Befästningars delfond, <i>förslagsvis</i>	4 705 000	4 800 000
3. Försvarets forskningsanstalts delfond, <i>förslagsvis</i>	80 000	80 000
	<hr/> 16 805 000	<hr/> 20 580 000
<i>Överskott att tillföras riksstatens driftbudget</i>		
1. Kasernbyggnaders delfond	35 300 000	30 578 000
2. Befästningars delfond	3 823 000	12 820 000
3. Försvarets forskningsanstalts delfond ...	1 400 000	1 606 000
	<hr/> 40 523 000	<hr/> 45 004 000
Sa	189 650 000	223 835 000